

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Nc/5/2015
Identifikačné číslo spisu:	1314208430
Dátum vydania rozhodnutia:	17.06.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1314208430.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú F. D., bývajúcu v R., zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, dieťa rodičov: matky JUDr. K. T. bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. Dušanom Repákom, advokátom so sídlom v Bratislave, Krížna 47 a otca JUDr. G. D., bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. Elenou Štefančíkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Věternicová 1, o návrhu otca na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 38P 152/2014 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 10NcC 11/2015, v konaní o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania vecí, takto

rozhodol:

1. Sudcovia Krajského súdu v Bratislave JUDr. K. T., JUDr. Roman Huszár, JUDr. Milan Chalupka, JUDr. Elena Kúšová, Mgr. Vlastimil Pavlikovský, JUDr. Zuzana Posluchová, JUDr. Janka Richterová, JUDr. Ľuboš Sádovský, JUDr. Marián Trenčan, JUDr. Danica Veselovská a JUDr. Jana Vlčková s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp.zn. 10NcC 11/2015 (vec Okresného súdu Bratislava III sp.zn. 38P 152/2014).

2. Sudcovia Krajského súdu v Bratislave JUDr. Oľga Bahníková, Mgr. Barbora Barteková, JUDr. Magdaléna Blažová, JUDr. Roman Bolebruch, JUDr. Ľubica Břoušková, Mgr. Marián Degma, Mgr. Ingrid Degmová Pospíšilová, JUDr. Ing. Mario Dubaň, JUDr. Dáša Filová, JUDr. Magdaléna Floreková, JUDr. Michaela Frimmelová, JUDr. Janka Gažovičová, JUDr. Bianka Gelačíková, JUDr. Jarmila Glončáková, JUDr. Mária Hajdínová, JUDr. Blažena Hirnerová, JUDr. Monika Holická, JUDr. Kamil Ivánek, JUDr. Renáta Janáková, JUDr. Miroslava Janečková, JUDr. Katarína Javorčíková, JUDr. Beáta Jurgošová, JUDr. Váleria Kleinová, JUDr. Judita Kokolevská, Mgr. Marcela Kosová, JUDr. Karol Kováč, JUDr. Ondrej Krajčo, JUDr. Branislav Král, JUDr. Ľudmila Králiková, JUDr. Ľubica Krišková, JUDr. Darina Kriváňová, JUDr. Tibor Kubík, JUDr. Darina Kuchtová, JUDr. Soňa Langová, JUDr. Blanka Malichová, JUDr. Zuzana Mališová, JUDr. Denisa Mészárosová, JUDr. Zuzana Molnárová, JUDr. Martin Murgaš, JUDr. Lýdia Noskovičová, JUDr. Elena Ondrišová, JUDr. Eugen Palášthy, JUDr. Tatiana Pastieriková, Mgr. Soňa Pekarčíková, JUDr. Anna Peťovská, PhD., JUDr. Blanka Podmajerská, Mgr. Viliam Pohančenič, JUDr. Peter Pospech, JUDr. Juraj Považan, JUDr. Ayše Pružinec Erenová, JUDr. Andrea Sedlačková, JUDr. Alena Svetlovská, JUDr. Edit Szabová, JUDr. Peter Šamko ml., JUDr. Viera Šebestová, JUDr. Ľubomír Šramko, JUDr. Peter Štíft, JUDr. Katarína Štrignerová, JUDr. Boris Tóth, JUDr. Milota Tóthová, JUDr. Beata Trandžíková, JUDr. Monika Válašiková, PhD., Mgr. Štefan Zelenák a JUDr. Iveta Zelenayová n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp.zn. 10NcC 11/2015 (vec Okresného súdu Bratislava III sp.zn. 38P

Odôvodnenie

Otec maloletého dieťaťa prostredníctvom svojej právnej zástupkyne písomným podaním doručeným Okresnému súdu Bratislava III 8. decembra 2014 vzniesol námietku zaujatosti voči všetkým sudcom vo veci konajúceho súdu, ako aj Krajského súdu v Bratislave. Mal za to, že existujú pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Bratislave z dôvodu ich osobného, či kolegiálneho vzťahu k matke maloletého dieťaťa, ktorá je sudkyňou tamojšieho súdu. Taktiež poukázal na uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2014 sp.zn. 3NeC 29/2014, ktorým boli sudcovia Okresného súdu Bratislava I práve pre takéto vzťahy k matke maloletého dieťaťa z prejednávania a rozhodovania tejto veci vylúčení.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 tretia veta O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosti, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. K. T. je ako účastníčka konania (matka maloletého dieťaťa) pre tento svoj pomer k veci vylúčená z jej prejednávania a rozhodovania. Z dôvodu existencie pomeru k veci bolo potrebné vylúčiť aj sudkyňu JUDr. Janku Richterovú, ktorá vo vyjadrení k námietke uviedla, že sa s JUDr. K. T. o jej dieťati neformálne rozprávala, z čoho je zjavné, že mimoproceným spôsobom prišla k poznatkom o prejednávanej veci.

Nadriadený súd po preskúmaní vyjadrení ostatných sudcov Krajského súdu v Bratislave uvedených vo výroku 1. tohto uznesenia, ktorí vyvodzovali svoju zaujatosť vo veci z priateľského vzťahu k matke maloletého dieťaťa, dospel k záveru, že takýto blízky osobný vzťah k účastníčke konania je u nich daný, čo zakladá dôvod, pre ktorý možno mať opodstatnené pochybnosti o ich nezaujatosti z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Preto rozhodol, že aj títo sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej

veci.

Naproti tomu z vyjadrení sudcov Krajského súdu v Bratislave uvedených vo výroku 2. tohto uznesenia nevyplývalo, že by ich vzťah k matke maloletého dieťaťa prekročil profesionálny (kolegiálny) rámec. Vzhľadom na to, že v podanej námietke sa ako dôvod zaujatosti uplatňuje práve kolegiálny vzťah sudcov k tejto účastníčke konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky opätovne pripomína, že vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Chýba tu preto objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti. Pokiaľ by totiž z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či títo sudcovia (poznajúci JUDr. K. T. len z pracoviska, kde pracovne spolu prichádzajú do styku) budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že výlučne pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami prezumuje vo všeobecnosti porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak však rámec týchto vzťahov neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti, a teda až vtedy by išlo o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Vzťahy medzi sudcami, ktoré však bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t.j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom poznajú, pretože na výkon funkcie sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Teda iba tá skutočnosť, že predmetná vec sa týka matky maloletého dieťaťa, ktorá je sudkyňou Krajského súdu v Bratislave a ku ktorej majú spomenutí sudcovia len profesionálny, pracovný vzťah, nemôže založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky takýto záver nezaujíma len aktuálne, v tomto smere stačí pripomenúť názory, ktoré už opakovane zaujal v iných veciach: porovnaj napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2010 sp.zn. 1 Nc 60/2010, z 29. apríla 2010 sp.zn. 1 Nc 8/2010, z 15. apríla 2011 sp.zn. 1 Nc 26/2011, zo 14. júla 2011 sp.zn. 1 Nc 39/2011. Nie je od veci v tejto spojitosti aspoň upozorniť na obdobný prístup v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (porovnaj napr. m. m. nález z 24. februára 2011 sp.zn. IV.ÚS 345/09, nález z 26. augusta 2010 č.k. IV. ÚS 124/2010-41, uznesenie z 20. októbra 2010 č.k. I. ÚS 352/2010-6), Najvyššieho súdu Českej republiky (porovnaj napr. uznesenie sp.zn. 11 Nd 456/2010 zo 14. januára 2011 a tam označenú ďalšiu judikatúru) a Ústavného súdu Českej republiky (porovnaj napr. IV. ÚS 469/10, I. ÚS 274/09, III. ÚS 229/02).

So zreteľom na to, že v prejednávanej veci neboli z podanej námietky zaujatosti, ani z ďalšieho obsahu spisu zistené žiadne okolnosti relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., z ktorých by bolo možné vyvodiť, že je daný dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Bratislave uvedených vo výroku 2. tohto uznesenia, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že týchto sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nevylúčil.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.